um sjómanni við í ES verkætlan

Fyrimunir

Fyrimunirnir við hesum rullandi trolgrunninum eru, at trolið fer betur við havbotninum, og at tað ivaleyst eisini verður eitt sindur lættari at tóva og harvið sparir olju. Í fyrsta lagi nemur grunnurin bert við botn í nøkrum fáum støðum, meðan restin av grunninum er lyft 5 – 7 cm upp frá botni. At punktini, sum nema við botnin rulla, ger, at tey ikki seta so stór spor eftir seg. Hetta ger, at vøkstur og annað á botni ikki verður órógvað so nógv, sum við einum vanligum trolgrunni, ið tekur botn allanvegin, umframt at hann ikki rullar. Í øðrum lagi siga náttúrulógir, at ting, sum rulla, eru lættari at hála fram, enn um tey vóru føst. Hetta gevur tó ikki so stóra sparing í olju, tí av samlaðu orkunýtsluni er parturin til trolgrunnin bert uml 10%.

Fyrst Føroysk verkætlan

Meðan Líggjas enn var á lívi, gekk hann sera høgt uppí hugskotið við rullandi trolgrunnum. Hann hevði hugskotini, meðan Fiskirannsóknarstovan stóð fyri at royna tey í verki. Alt tað vanliga arbeiði gjørdi hann sjálvur, men maskinverkstøð sveisaðu og gjørdu annað stálarbeiði fyri hann. Trolbátarnir Fiskaklettur og Randi royndu hesi ymisku snið av trolgrunnum. Summar royndir vóru meira væleyðnaðar enn aðrar, men skjótt sást at hugskotið var áhugavert at arbeiða víðari við.

Endar við ES verkætlan

Í 2006 kom hesin trolgrunnur við í eina ES verkætlan. 9 ymisk lond eru við í hesari verkætlan, sum ES stuðlar við 15 milliónum krónum. Endamálið við verkætlanini er at gera trolreiðskap meira umhvørvisvinarligan. Hon ber heitið DEGREE, sum stendur fyri Developement of Fishing Gear Reducing the Effect on the Enviroment.

Hugskotið hjá Líggjasi var sett saman við einum norskum hugskoti, har grunnurin er gjørdur úr plátum úr gummi. Burtur úr hesum báðum hugskotunum var ætlanin at gera ein munandi umhvørvisvinarligari og betri trolgrunn. Loysnin var at seta gummiplátur ímillum hjól, soleiðis at grunnurin bert nemur við botnin, har hjólini eru. Hesi hjól rulla tann vegin trolið fer. Orsøkin, at seta plátur millum hjólini er, at fiskur ofta hevur hug til at fara út millum gummiskivurnar á einum vanligum trolgrunni. Hesin nýggi grunnurin skuldi tí, umframt at farið betur við botninum, eisini fiskað betur.

Mynd 4
Modellroynd av trolgrunninum

Royndir

Royndir við hesum nýggja trolgrunni eru millum annað gjørdar umborð á stóra norska havrannsóknarskipinum G.O. Sars, sum er millum mest framkomnu havrannsóknarskip í heiminum. Model royndir av trolgrunninum eru eisini gjørdar í einum royndartanga í Hirtshals. Hetta verður ofta gjørt, tá nýggj útgerð skal roynast, fyri at síggja hvussu hon riggar. Seinastu og endaligu royndirnar í hesari verkætlan vórðu gjørdar í desembur síðsta ár. Tá varð ávirkanin á havbotnin av hesum trolgrunni samanlíknað við ávirkanina av einum vanligum grunni.

Kanningar

At kanna hvussu stór ávirkanin er á havbotnin av trolgrunninum, er ikki nøkur einføld uppgáva. Hetta varð gjørt við at filma báðar trolgrunnarnar og havbotnin áðrenn og aftaná at trolað varð. Á trolinum vóru festir posar, sum samlaðu alt, ið støvað varð upp av botninum. At enda vórðu eisini royndir tiknar av sjálvum havbotninum, fyri at kanna ávirkanina av lívinum í botninum. Hesar royndir vórðu tiknar bæði áðrenn og aftaná at trolað varð.

Fakta:

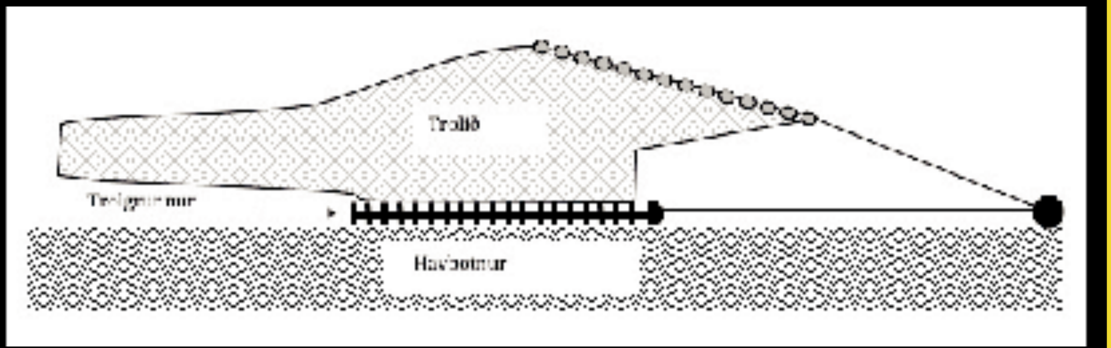

Trolgrunnurin er millum botnin og sjálvt trolið. Endamálið við grunninum er at verja netið í trolinum ímóti steinum og øðrum á botni. Har botnurin er óslættur, og steinar eru, verður nýttur høgur grunnur fyri at verja trolið. Hesir grunnar eru tungir og ógvusligir. Á sløttum sandbotni verða ofta nýttir lágir og lættir trolgrunnar.

Lovandi úrslit

Hóast tann endaliga frágreiðingin ikki er liðug enn, staðfesta tey fyrstu úrslitini, at hesin trolgrunnur fer munandi betur við botninum enn grunnar, sum vanliga verða nýttir. Upptøkur vísa, at vøkstur á botni var sera lítið órógvaður, tá tann nýggi grunnurin varð nýttur. Sporini frá nýggja grunninum vóru nógv minni enn við vanliga trolgrunninum, sum eisini hevði størri avirkan á vøkstur á botni.

Kanningar av posunum á trolinum vístu, at nógv minni varð støvað upp frá botni við nýggja grunninum. Til endans, men ikki minst, fiskar tann nýggi trolgrunnurin minst líka væl, sum tann vanligi

Ger mun

Fyri eina fiskivinnutjóð sum Føroyar kunnu slík úrslit hava stóran týdning. Slíkar loysnir, sum tann hjá Líggjasi, kann nýtast sum prógv um, at føroyingar eru tilvitaðir, tá tað snýr seg um at fiska ábyrgdarfult. Frágreiðing frá einari slíkari altjóða verkætlan, sum hesari, kann vera góð at vísa á. Umheimurin fylgir væl við hvussu vit fiska okkara fisk, og væntast kann, at henda eyðgleiðing verður enn størri í framtíðini. Krøvini frá kundum, sum keypa okkara fiskavørur, gerast alsamt størri, og sambært fiskasølum spyrja teir javnan um, hvussu og hvar fiskurin er fiskaður. Um kundin hevur valið millum tvær vørur, velur hann uttan iva ta, sum er fiskað umhvørvisvinaligari, siga fiskasølumenn.

Umframt stuðul frá ES varð eisini stuðul latin frá fiskivinnuroyndum til hesa verkætlan.

Tíverri kom Líggjas ikki at uppliva, at hansara hugskot skuldi koma so víða. Hann andaðist 23. september í 2004 bert 60 ára gamal.